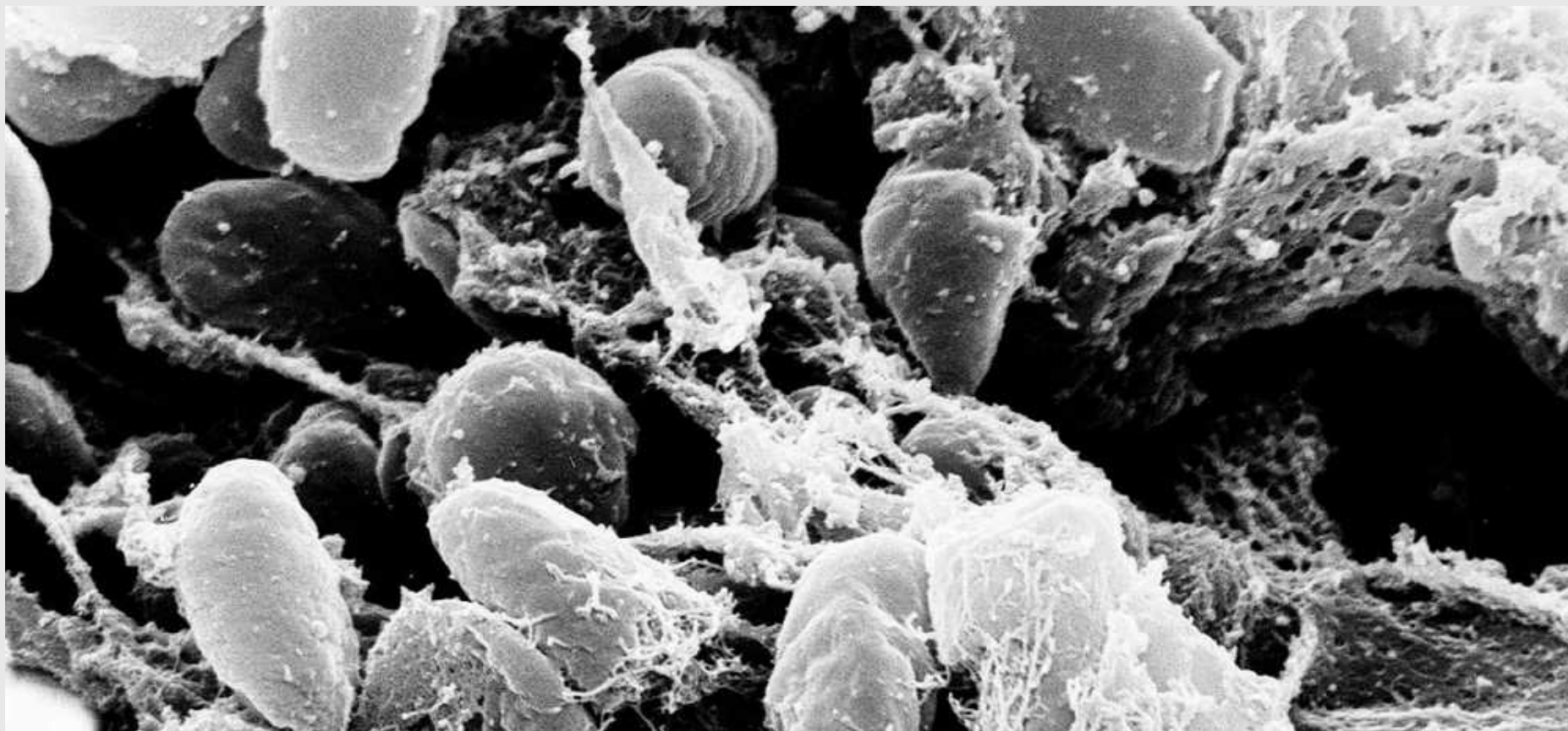

HEIMSINS BESTU TÍÐINDI

Heimsins Bestu Tíðindi er ein sjálfstøðugur miðil, sum komandi vikurnar fer at geva út stuttar greinir í Dimmu. Vit leggja dent á tíðindi, ið lýsa burðardyggja menning og viðurskifti, ið ikki fáa nógv rásarúm í stóra miðlaheiminum. Heimurin er ikki einans fullur av trupulleikum, men rúmar eisini framgongd og loysnum. Vit á Heimsins Bestu Tíðindum halda, at tað er týðningarmikið eisini at varpa ljós á hesi tíðindi. Fleiri tíðindi kunnu lesast á leinkjuni www.verdensbedstehenheder.dk. Harafturat eru vit at finna á sosialu miðlunum.

Pestbakterian Yersinia Pestis
Mynd: Rocky Mountain Laboratories, NIAID, NIH

Menn á motorsúkklu steðga pestsjúku á Madagaskar

Tað eydnaðist WHO at forða eini stórvanlukku á Madagaskar, tá oyggjasamfelagið í fjør enn eina ferð varð rakt av pestsjúku

Thomas Gringer Jakobsen og Lív Reynheim

Í fjør rakti ein hættislig lungnapestsjúka oyggjasamfelagið Madagaskar, ið liggur eystan fyri Afrika. Vandamikla sjúkan spjaddi seg í oktober 2017 við nógvvari ferð millum oyggjarnar. Serliga ørkymlandi var, at hon hevði funnið sær veg inn í tættbygda høvuðsstaðin Antananarivo, ið hevur 1,6 milliónir íbúgv.

Longu í november, ein mánað eftir at pestsjúkan varð staðfest, boðaði Alheimsheilsustovnurin WHO frá, at tað var eydnast teimum at basa sjúkuni. Hetta bar til, tí ógvuliga mong lögdu nógv fyrri í hjálpararbeiðnum – og millum teirra var ein bólkur av motorsúkklumonnum, ið spældu ein týðningarmiklan leiklut.

Jose Rovira Vilaplana og starvsfelagar hansara fingur hugskotið at leiga staðkendar menn við motorsúkklu og læra teir at koyra við vandamiklum evnum. Á

henda hátt kundu tey stytta um tíðina tað tók frá, at ein blóðroynd varð tikin til hon kom á kanningarstovuna hjá WHO. Áður tók ein tílik mannagongd fleiri dagar, men við royndu motorsúkkluþóðunum snúði tað seg bert um fáar tímar.

Jose Rovira Vilaplana starvast sum ábyrgdarleigari hjá WHO í Antananarivo, og hevur seinastu árin fingist við at basa sjúku í landinum. Hann er væl nøgdur við nýggju mannagongdina og greiðir frá: “At gerast pestsjúkur í lungunum er sera vandamikið – sjúkan kann taka lívið av tær innan tvær vikur. Tí er tað av alstórum týðningi, at vit kunnu seta eina diagnosu á kanningarstovunum so tíðliga sum til ber.”

Nýggja mannagongdin ger tað møgult hjá sjúklingum at koma skjótari í viðgerð og økir líkindini at koma frá sjúkuni við lívinum. Harumframt kunnger hon, hvussu mong eru smittað og hvar tey

búgva. Henta vitanin ger tað møgult at steðga smittuni við at geva fyrbyggjandi heilivág til familju og kenningar hjá teim sjúku, umframt til tey, ið búgva í grannalagnum.

Pestsjúkan var sum ringast í oktober í fjør, og bert ein mánað seinni kom talið á smittaðum niður á null. Men hóast tað eydnaðist at basa hættisligu sjúkuni á hesum sinni, so livir bakterian Yersinia Pestis enn í øllum góðum á Madagaskar. Tað er beinleiðis alkunnugt millum íbúgvarnar, at hvørt ár frá september til apríl er pestesong í landinum. Lokala heilsamálaráðið og WHO eru sostatt farin undir at fyrreika, hvussu nýggja mannagongdin kann mennast enn meiri og nýtast fram eftir.

Sambært kanningum hjá WHO kenna íbúgvarnir á Madagaskar seg – fyrri fyrstu ferð í mong ár – til reiðar at bjóða heystinum vælkommum.

3 GÓÐ HEILSA
OG VÆLVERA

HEIMSMÁL
fyri burðardyggari menning